Lietas arhīva Nr. CA-1715-20/30
ECLI:LV:RAT:2020:1110.C68428619.7.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā, 2020.gada 10.novembrī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesnese referente Ilze Ošiņa,
tiesneši Inese Grauda un Uldis Danga,
Rīgā, Brīvības bulvārī 34, rakstveida procesā izskatīja civillietu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras prasībā pret "Compensa Vienna Insurance Group" ADB Latvijas filiāle par apdrošināšanas atlīdzības piedziņu sakarā ar "Compensa Vienna Insurance Group" ADB Latvijas filiāle iesniegto apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesas 2020.gada 25.marta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2019.gada 13.augustā Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra (turpmāk – prasītāja) cēla tiesā prasību pret "Compensa Vienna Insurance Group ABD Latvijas filiāle" (turpmāk – atbildētāja) par apdrošināšanas atlīdzības piedziņu.

Prasība pamatota ar OCTA likuma 1.panta 15.punktu, 18., 24.pantu, likuma "Par maternitātes un slimības apdrošināšanu" 4.panta pirmo daļu, 11.panta 1.punktu, 12.pantu, 13.panta pirmo daļu, Ministru kabineta 2015.gada 24.novembra noteikumu Nr.662 "Noteikumi par valsts budžeta un pašvaldību budžetu izdevumu atlīdzināšanas apmēru un kārtību saistībā ar ceļu satiksmes negadījumā cietušajām personām" 11.punktu, 11.1.3. apakšpunktu, likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 17.panta desmitās daļas 5. un 9.punktu, likuma "Par pašvaldībām" 76. un 77.pantu, Valsts pārvaldes iekārtas likuma 1.panta 2.punktu, likuma "Par valsts sociālo apdrošināšanu" 8.-11.pantu, lūdzot tiesu - piedzīt no atbildētājas apdrošināšanas atlīdzību 22 272,85 EUR apmērā, iemaksu veicot invaliditātes, maternitātes un slimības speciālā budžeta kontā.

[2] 2019.gada 19.septembrī tiesā saņemti atbildētājas rakstveida paskaidrojumi, kuros norādīts, ka prasību neatzīst un lūdz to noraidīt.

[3] Ar 2019.gada 6.novembra prasības pieteikuma precizējumiem prasītāja atteicās no prasības daļā par 288,20 EUR piedziņu, kas attiecas uz cietušo personu /pers. A/.

[4] Ar Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesas 2020.gada 25.marta spriedumu prasība apmierināta daļēji, nospriežot:
- piedzīt no atbildētājas par labu prasītājai apdrošināšanas atlīdzību par izmaksāto slimības pabalstu 21 984,65 EUR;
- noteikt prasītājai tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt likumiskos procentus - 6 (sešus) procentus no simta gadā, no neatmaksātās parāda pamatsummas;
- pārējā daļā tiesvedību lietā par zaudējumu atlīdzības piedziņu, kas pārsniedz 21 984,65 EUR, izbeigt;
- piedzīt no atbildētājas par labu valstij valsts nodevu par prasības pieteikumu 955,87 EUR;
- piedzīt no atbildētājas valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 1,41 EUR.

[5] Lietā nav strīda, ka notikušo ceļu satiksmes negadījumu rezultātā cietušajiem – /pers. B/, /pers. C/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/, /pers. G/, /pers. H/, /pers. I/, /pers. J/, /pers. K/, /pers. L/, /pers. M/, /pers. N/, /pers. O/, /pers. T/, /pers. U/, /pers. V/, /pers. Z/, /pers. AA/, /pers. AB/, /pers. AC/, /pers. AD/, /pers. AE/, /pers. AF/, /pers. AG/, /pers. AH/, /pers. AI/, /pers. AJ/, /pers. AK/, /pers. AL/, /pers. AM/, /pers. AN/, /pers. AO/, /pers. AT/, /pers. AU/, /pers. AV/, /pers. AZ/, /pers. BA/, /pers. BB/, /pers. BC/, /pers. BD/, /pers. BE/, /pers. BF/, /pers. BG/, /pers. BH/, /pers. BI/, /pers. BJ/, /pers. BK/, /pers. BL/, /pers. BM/, /pers. BN/, /pers. BO/, /pers. BT/, /pers. BU/, /pers. BV/, /pers. BZ/, /pers. CA/, /pers. CB/, /pers. CC/, /pers. CD/, /pers. CE/, /pers. CF/, /pers. CG/, /pers. CH/, /pers. CI/, /pers. CJ/, /pers. CK/, /pers. CL/, /pers. CM/, /pers. CN/, /pers. CO/, /pers. CT/, /pers. CU/, /pers. CV/, /pers. CM/, /pers. EA/, /pers. EB/, /pers. EC/, /pers. EE/, /pers. EF/, /pers. EG/, /pers. EH/, /pers. EI/, /pers. EJ/, /pers. EK/, /pers. EL/, /pers. EM/, /pers. EN/, /pers. EO/, /pers. ET/, /pers. EU/, /pers. EV/, /pers. EZ/, /pers. FA/, /pers. FB/, /pers. FC/, /pers. FE/, /pers. FF/, /pers. FG/, /pers. FH/, /pers. FI/, /pers. FJ/, /pers. FK/, /pers. FL/, /pers. FM/, /pers. FN/, /pers. FO/ piešķirti slimības pabalsti par kopējo summu 122 046,32 EUR, tai skaitā, iedzīvotāju ienākuma nodoklis 21 984,65 EUR.

Tāpat lietā nav strīda, ka atbildētāja ir atlīdzinājusi prasītājai cietušajiem izmaksāto slimības pabalstu, atsakot izmaksāt ieturēto iedzīvotāju ienākuma nodokli 21 984,65 EUR apmērā.

[5.1.] Prasītāja lūdz piedzīt no atbildētājas zaudējumus 21 984,65 EUR apmērā, ko veido nesamaksātā iedzīvotāju ienākuma nodokļa saistībā ar atlīdzības izmaksu, atlīdzinot valsts budžeta līdzekļus par ceļu satiksmes negadījumā cietušajai personai vai saistībā ar tās nāvi citai personai piešķirtajiem pakalpojumiem (slimības pabalstiem, invaliditātes pensijām vai apgādnieka zaudējumu pensiju) par augstāk norādītajām personām.

[5.2.] Lietā starp pusēm pastāv strīds par to, vai iedzīvotāju ienākuma nodoklis, ko ietur no cietušajām personām aprēķinātā pārejošā darba nespējas pabalsta, kas ir valsts sociālās apdrošināšanas pakalpojums un kas tiek izmaksāts no invaliditātes, maternitātes un slimības speciālā budžeta, ir uzskatāms par zaudējumu OCTA likuma izpratnē.

[6] Tiesa spriedumā atsaukusies uz Oficiālo publikāciju un tiesiskās informācijas likuma 9.panta sestās daļas 2.punktu, Civillikuma 1770.pantu, atzīstot, ka Civillikuma 1770.pantā noteikts vispārīgs zaudējuma jēdziens, savukārt OCTA likumā noteikti konkrēti zaudējumi, kas nodarīti tieši ceļu satiksmes negadījuma seku rezultātā un kurām personām pienākas apdrošināšanas atlīdzība. Ņemot vērā, ka OCTA likums ir speciālā tiesību norma attiecībā pret Civillikumu, atzīstams, ka tas, vai apdrošinātājam jāatlīdzina ienākuma nodoklis kā invaliditātes, maternitātes un slimības speciālajam budžetam nodarītais zaudējums ceļu satiksmes negadījuma rezultātā, jāvērtē OCTA likuma izpratnē, piemērojot Civillikuma normas tiktāl, ciktāl tās neierobežo speciālās tiesību normas.

Apdrošinātāja pienākums atlīdzināt zaudējumus prasītājai kā trešajai personai izriet no OCTA likuma 1.panta piecpadsmitās daļas un 24.panta otrās daļas.

OCTA likuma 24.panta otrā daļa *(likuma redakcijā līdz 2019.gada 30.aprīlim)* noteica, ka apdrošinātājs vai Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs atlīdzina valsts budžeta un pašvaldību budžetu līdzekļus, kas samaksāti valsts sociālās apdrošināšanas pakalpojumu un valsts sociālo pabalstu veidā saistībā ar ceļu satiksmes negadījumā cietušajām personām.

Savukārt OCTA likuma 24.panta otrā daļa, kas ir spēkā no 2019.gada 1.maija un līdz šim brīdim nosaka, ka Apdrošinātājs vai Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs atlīdzina valsts budžeta un pašvaldību budžetu līdzekļus, kas samaksāti valsts sociālās apdrošināšanas pakalpojumu (ieskaitot samaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli) un valsts sociālo pabalstu veidā saistībā ar ceļu satiksmes negadījumā cietušajām personām.

Pirmās instances tiesa spriedumā norādījusi, ka norāde par apdrošinātāja vai Transportlīdzekļu apdrošinātāju biroja pienākumu atlīdzināt valsts budžeta un pašvaldību budžetu līdzekļos samaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli OCTA likuma 24.panta otrajā daļā ietverta vien ar likuma grozījumiem, kas stājās spēkā 2019.gada 1.maijā. Tomēr minētais fakts pats par sevi nenozīmē, ka līdz minēto likuma grozījumu spēkā stāšanās brīdim normatīvais regulējums neuzliktu apdrošinātājam pienākumu atlīdzināt valsts budžetā prasītājas samaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli.

Tiesa spriedumā atzinusi, ka OCTA likuma 24.panta otrās daļas papildināšana ar vārdiem "(..) ieskaitot samaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli (..)" ir precizējoša norāde, kura izskaidro OCTA likuma 24.panta otrā daļa sevī ietver arī pienākumu atlīdzināt iedzīvotāju ienākuma nodokli. Līdz ar to, pretēji atbildētājas viedoklim, no grozījumiem OCTA likuma 24.panta otrajā daļā nav pamata izdarīt secinājumus, ka līdz 2019.gada 1.maijam iedzīvotāju ienākuma atlīdzināšana neietilpa minētās normas tvērumā.

[7] Atbilstoši likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 1.panta pirmajai daļai ienākuma nodoklis ir nodoklis, ar ko apliek fiziskās personas gūtos ienākumus. Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 17.panta desmitā daļa noteic, ka fiziskās personas ienākumu veidus, no kuriem izmaksātājam ir pienākums ieturēt iedzīvotāju ienākuma nodokli ienākuma izmaksas vietā, t.sk., likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 17.panta desmitās daļas 9.punkts noteic, ka nodokli ietur no slimības pabalstiem.

No minētajām tiesību normām izriet, ka slimības pabalsts, no kura paredzēts ieturēt iedzīvotāju ienākuma nodokli, ir fiziskas personas gūtais ienākums. No slimības pabalsta tiek ieturēts iedzīvotāju ienākuma nodoklis. Saskaņā ar norādīto, prasītāja, piešķirot personai slimības pabalstu, ieturējusi iedzīvotāju ienākuma nodokli.

[8] Tāpat arī tiesa norādījusi, ka par nepamatotiem atzīstami atbildētājas paskaidrojumi, ka iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieskaitīšana valsts budžetā neradot prasītājai zaudējumus, jo prasītāja rīkojoties kā juridiskās personas, Latvijas Republikas, pārstāvis.

Tiesa atzinusi, ka no invaliditātes, maternitātes un slimības budžeta izmaksātās summas, tai skaitā, ieturētais iedzīvotāju ienākuma nodoklis, kas nepieciešamas piešķirtā slimības pabalsta samaksai, uzskatāmas par zaudējumu, kas radies ceļu satiksmes negadījuma seku rezultātā. Ja nebūtu noticis ceļu satiksmes negadījums, tad no invaliditātes, maternitātes un slimības speciālā budžeta šādas izmaksas, tai skaitā, iedzīvotāju ienākuma nodoklis nebūtu bijis jāveic.

[9] OCTA likuma 24.panta trešā daļa noteic, ka šajā pantā minēto valsts budžeta un pašvaldību budžetu izdevumu atlīdzināšanas apmēru un kārtību nosaka Ministru kabinets.

Apmēru un kārtību, kādā apdrošinātājs vai biedrība "Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" atlīdzina valsts budžeta un pašvaldību budžetu līdzekļus saistībā ar ceļu satiksmes negadījumā cietušajām personām, reglamentē Ministru kabineta noteikumi Nr.633 "Noteikumi par valsts budžeta un pašvaldību budžetu izdevumu atlīdzināšanas apmēru un kārtību saistībā ar ceļu satiksmes negadījumā cietušajām personām". Saskaņā ar šo noteikumu 11.punktu, izdevumu atlīdzināšanai Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra apdrošinātājam vai Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojam iesniedz šādus dokumentus: (..) 11.1.3. piešķirto (pārrēķināto) pakalpojumu vai pabalstu, tā apmēru (pirms aplikšanas ar iedzīvotāju ienākuma nodokli), periodu, par kuru atlīdzināmi izdevumi, un izlietoto līdzekļu summas.

Līdz ar to secināms, ka OCTA likuma izpratnē prasītājai, tāpat kā citām iestādēm, ir noteiktas tiesības atgūt tos budžeta līdzekļus, ko iestāde izlietojusi likumā noteikto uzdevumu īstenošanai no līdzekļiem, kas piešķirti šo uzdevumu izpildei.

Lietā nav strīda, ka prasītāja 2019.gada 20.maijā nosūtīja atbildētājai pieprasījumu veikt nesamaksātās atlīdzības daļā par iedzīvotāju ienākuma nodokli samaksu, saskaņā ar vēstulei pievienoto sarakstu par atteiktajām apdrošināšanas atlīdzībām daļā, par iedzīvotāju ienākuma nodokli.

Prasītāja iesniegusi rakstveida pierādījumus, kas apliecina, ka prasītāja attiecībā uz augstāk norādītajām personām ir pieņēmusi lēmumus par slimības pabalstu piešķiršanu.

OCTA likuma 18.panta pirmā daļa noteic, ka, iestājoties apdrošināšanas gadījumam, apdrošinātājs, kurš apdrošinājis zaudējumu nodarījušā transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesisko atbildību, vai Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs, ja apdrošināšanas atlīdzība izmaksājama no Garantijas fonda, saskaņā ar apdrošinātāja atbildības limitu atlīdzina šajā likumā noteiktajā kārtībā novērtētos zaudējumus, kas ceļu satiksmes negadījumā nodarīti trešajai personai.

Tādējādi apstākļos, kad apdrošināšanas sabiedrībai izmaksājama apdrošināšanas atlīdzība, kas saistīta ar slimības pabalsta izmaksu cietušajai personai, nav pamata uzskatīt, ka likumā noteiktais iedzīvotāju ienākuma nodoklis nav iekļaujams zaudējumu atlīdzības summā.

[10] Par pamatotiem atzīstami prasības pieteikumā norādītie argumenti, ka likuma "Par valsts sociālo apdrošināšanu" 11.panta pirmajā daļā noteiktos invaliditātes, maternitātes un slimības speciālā budžeta līdzekļus veido obligātas iemaksas invaliditātes, maternitātes un slimības apdrošināšanai, nevis ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa. Tādējādi Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras ieturētie iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi tiek iemaksāti valsts budžetā, proti, 80% pašvaldības budžetā, bet 20% valsts budžetā un nepaliek speciālajā budžetā, no kura veic izmaksas, nodrošinot sociālās apdrošināšanas pakalpojumu samaksu ceļu satiksmes negadījuma seku rezultātā.

Likuma „Par pašvaldībām" 77.pants noteic, ka pašvaldības īpašums ir nodalīts no valsts īpašuma un citu tiesību subjektu īpašuma. Savukārt likuma "Par pašvaldībām" 76. pants noteic, ka pašvaldību ekonomiskais pamats ir manta, tai skaitā finanšu resursi, kas veidojas no juridisko un fizisko personu nodokļu maksājumiem, valsts budžeta dotācijām un mērķdotācijām, vietējām nodevām un citiem maksājumiem pašvaldības budžetā, kā arī citiem ieņēmumiem.

Šādos apstākļos iedzīvotāju ienākuma nodokļa daļa 80% apmērā pēc novirzīšanas pašvaldību budžetā vairs nav uzskatāma par valsts budžeta daļu, bet gan par atvasinātas publiskas personas – pašvaldības budžeta sastāvdaļu, un tā ir nošķirta no valsts budžeta, savukārt atlikušie 20% netiek novirzīti invaliditātes, maternitātes un slimības speciālā budžetā.

Vienlaikus tiesa norādījusi, ka, iekļaujot zaudējumos ienākuma nodokļa daļu un tos atgūstot, prasītāja, veicot speciālā budžeta administrēšanu, papildus ienākumus negūst. Tā kā slimības pabalsts ir piešķirts ceļu satiksmes negadījuma seku rezultātā, tad invaliditātes, maternitātes un slimības speciālajam budžetam ir radušies zaudējumi tādā apmērā, kādā ir bijis nepieciešams izlietot šī speciālā budžeta līdzekļus, nodrošinot slimības pabalsta izmaksu.

Šādos apstākļos tiesa atzinusi, ka konkrētajā gadījumā zaudējumu apmēru veido slimības pabalsta piešķiršanas un izmaksas nodrošināšanai visu izlietoto līdzekļu summa, t.i., personai piešķirtais slimības pabalsta apmērs, t.sk, no šī pabalsta ieturētā iedzīvotāju ienākuma daļa.

[11] Ņemot vērā minēto tiesa atzinusi, ka prasība uzturētajā daļā par zaudējumu atlīdzības piedziņu 21 984,65 EUR apmērā ir pamatota un

apmierināma.

[12] Prasītāja tiesas sēdē nav uzturējusi prasību daļā par zaudējumu atlīdzības piedziņu, kas pārsniedz 21 984,65 EUR, lūdzot minētajā daļā tiesvedību lietā izbeigt.

Tā kā prasītāja atteikusies no prasības daļā par zaudējumu atlīdzības piedziņu, kas pārsniedz 21 984,65 EUR, tiesa konstatējusi, ka pastāvot Civilprocesa likuma 223.panta 4.punktā noteiktais pamats tiesvedības izbeigšanai lietā šajā daļā. Ar tiesvedības izbeigšanu lietā citu personu tiesības vai ar likumu aizsargātās intereses netiek aizskartas.

[13] Par minēto pirmās instances tiesas spriedumu apelācijas sūdzību iesniedza atbildētāja, pārsūdzot to prasības apmierinātajā daļā.

[14] Atbildētāja apelācijas sūdzībā norādījusi, ka lietā pastāv strīds, vai ir pamatota atbildētājas kā apdrošinātāja rīcība neatlīdzināt ar apdrošināšanas atlīdzību cietušajām personām neizmaksātu summu, kas ir iezīmēta kā nodoklis un palika valsts īpašumā (valsts budžetā).

[15] Spriedumā tiekot norādīts, ka tikai ceļu satiksmes negadījumā cietušās personas zaudējumi, par kuriem, saskaņā ar vispārējo regulējumu civiltiesībās, civiltiesiski atbildīgs negadījuma izraisītājs, var tikt pieprasīti no negadījuma izraisītāja civiltiesiskās atbildības apdrošinātāja.

Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās likuma 3.panta pirmā daļa noteic, ka obligātās apdrošināšanas objekts ir transportlīdzekļa īpašnieka vai tiesīgā lietotāja civiltiesiskā atbildība par ceļu satiksmes negadījumā nodarīto zaudējumu trešajai personai.

Minētais nozīmējot, ka apdrošinātājs ar apdrošināšanas atlīdzību atlīdzina cietušā zaudējumus, par kuriem tā apdrošinātais transportlīdzekļa īpašnieks vai tiesīgais lietotājs ir atbildīgs cietušā priekšā saistībā ar ceļu satiksmes negadījuma izraisīšanu. Atbildības saturs un atlīdzināmo zaudējumu apmērs esot nosakāms, pamatojoties uz vispārējo regulējumu civiltiesībās.

[15.1.] Princips, ka civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas atlīdzībai jāsedz cietušo zaudējumi un šī atlīdzība nevar pārsniegt nesegto zaudējumu summu, esot Eiropas tiesību neatņemama sastāvdaļa. Piemēram, no Eiropas Konvencijas par kompensācijas piešķiršanu vardarbīgu noziegumu upuriem 9.panta nepārprotami izriet, ka civiltiesiskās atbildības apdrošināšana sedz tos pašus zaudējumus, par kuru kompensāciju lemj kriminālprocesā (šī atziņa ir vienlīdzīgi spēkā attiecībā uz zaudējumiem, kuri ir nodarīti ar noziegumiem ceļu satiksmē).

Tas, ka civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas atlīdzībām piemīt zaudējumu kompensējošs raksturs, Latvijas tiesībās izrietot no Apdrošināšanas līguma likuma 52.panta pirmās daļas (iepriekš likuma Par apdrošināšanas līgumu 35.panta), Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 1.panta 1.punkta, 3.panta pirmās daļas, III nodaļas, kā arī attiecīgu direktīvu regulējuma, uz kurām ir atsauce Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likumā.

[15.2.] No minētā esot secināms, ka no civiltiesiskās atbildības apdrošinātāja varot pieprasīt tikai tos cietušajam nodarītos zaudējumus, kuru atlīdzību cietušais vēl neesot saņēmis no atbildīgās personas vai citas personas un, kuri bijuši apdrošināti. Vispārējais princips nosakot, ka civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līgumā varot paredzēt, ka apdrošinātājs sedz ne visus cietušā zaudējumus - līgumiskie ierobežojumi varot tikt noteikti kā zaudējumu apmēram, par kuru atbildīgs apdrošinātājs, tā arī zaudējumu veidiem. Toties ar civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līgumu un arī tā tiesisko reglamentāciju neesot iespējams grozīt pašu zaudējumu tvērumu.

Civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līgumā var paredzēt, ka apdrošinātājs nav atbildīgs par visiem apdrošinātā nodarītajiem zaudējumiem, bet nevar paredzēt, ka apdrošinātājam apdrošināšanas atlīdzība jāizmaksā tādas summas, kas nav cietušā zaudējumi un neveido zaudējumu noregulēšanas izdevumus.

[16] Lietas būtības izzināšanai atbildētājas ieskatā esot jāņem vērā, ka atbildētājas saistību pamats, kuru izpildi noteiktajā apmērā pieprasot prasītāja, esot atbildētājas noslēgtie apdrošināšanas līgumi.

Minētais izrietot ne tikai no Latvijas tiesību normām, bet tas arī pārliecinoši secināts Eiropas Savienības Tiesas (EST) nolēmumos, secinot, ka jebkuru, tai skaitā obligātās apdrošināšanas darījumu raksturo apdrošinātāja pienākums, iepriekš iekasējot prēmiju, apdrošinātajai personai, ja ir iestājies apdrošināšanas gadījums, sniegt pakalpojumus, par kuriem panākta vienošanās, noslēdzot līgumu *(sk. EST spriedumi ?-349/96 17.punkts, ?-240/99 37.punkts tieši par sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu lietā C-556/13 28.punkts).*

[16.1.] Atbildētāja norāda, ka arī Latvijas tiesībās minētā atziņa bijusi nostiprināta Latvijas Republikas Augstākās tiesas prakses apkopojumā sauszemes transportlīdzekļu vadītāju civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas (octa) lietās, kur tiek skaidrots, ka: „Apdrošināšanas tiesības ir viena no civiltiesību (privāttiesību) apakšnozarēm, kura aptver tiesiskas attiecības, kuras tiek dibinātas uz apdrošināšanas līguma pamata. Latvijas tiesas ir konsekventi klasificējušas apdrošināšanas līgumu kā saistību tiesību līgumu, norādot uz to, ka apdrošināšanas tiesības pieder pie saistību tiesībām, jo, noslēdzot līgumu, puses rada saistību attiecību, kurā nosaka katra dalībnieka tiesības un pienākumus" (sk. tiesas apkopojuma 7.lpp).

[16.2.] Apdrošinātājs esot komersants Komerclikuma izpratnē, līdz ar to apdrošinātāja noslēgtie līgumi esot komercdarījumi ciktāl tie ir attiecināmi uz apdrošināšanas komercdarbību.

[17] Atbildētāja norādījusi, ka prasītājas tiesības pretendēt uz apdrošināšanas atlīdzības izmaksu no atbildētājas rodoties no tā, ka pati prasītāja atlīdzinājusi cietušā zaudējumus saistībā ar ceļu satiksmes negadījumu, proti, pilnībā vai daļēji sedzot cietušā zaudētos ienākumus. Prasītāja ir publisko tiesību subjekts, minētās tiesības tam rodas privāttiesiskajā jomā, kurā darbojas atbildētāja, tādēļ atbildētājas ieskatā minēto strīdu izskata civilprocesā, nevis administratīvajā.

Tiesību normu piemērošanā izskatāmajā lietā, nosakot atbildētājas kā apdrošināšanas komersanta pienākumus prasītāja priekšā, jābalstās uz privāttiesību principiem, ņemot vērā vispārējo regulējumu civiltiesības, kuru sastāvdaļas esot normas par deliktatbildību un arī apdrošināšanas līgumtiesības.

Ja ņemtu vērā galvenos civiltiesību institūtus un interpretēt tiesību normas arī pēc mērķa un sistēmiski, varot nonākt pie secinājuma, ka minētās prasītāja tiesības rodas uz likumiskās cesijas pamata, tas ir, subrogācijas, nevis ka pašam fiziski cietušajam.

Prasītāja, veicot maksājumus cietušajiem, neesot saistīta ar zaudējumu noteikšanas un kompensēšanas principiem, kuri piemērojami civiltiesībās, jo šie maksājumi reglamentēti ar tiesību normām par obligātās sociālās apdrošināšanas sistēmu, kas esot daļa no publiskajām tiesībām.

Tādējādi neatkarīgi no tā, kāpēc un cik lielā apmērā prasītāja veikusi maksājumus cietušajiem un citus maksājumus saistībā ar to, no atbildētājas varot tikt pieprasīts atlīdzināt tikai tādas maksājumu summas, kas ir cietušās personas zaudējumi saistībā ar ceļu satiksmes negadījuma izraisītāja civiltiesisku atbildību, kuri par tādiem atzīstami ar civiltiesību regulējumu.

[18] Sprieduma 6.1.punktā konstatēts, ka starp pusēm izskatāmajā lietā pastāv strīds, vai iedzīvotāju ienākuma nodoklis, ko ietur no cietušajām personām aprēķinātā pabalsta, kas ir valsts sociālās apdrošināšanas pakalpojums un, kas tiek izmaksāts no invaliditātes, matemitātes un slimības speciālā budžeta, esot uzskatāms par zaudējumu Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātas apdrošināšanas likuma izpratnē.

Pareizi nodefinējot, ka strīda būtība skar zaudējumu jēdzienu, pirmās instances tiesa jēdziena tiesisko sastāvu cenšoties nepamatoti atvasināt tikai no Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātas apdrošināšanas likuma normām, uzskatot, ka tas šai ziņā ir speciālais likums attiecībā pret Civillikumu, neņemot vērā, ka minētā likuma mērķis skaidri definēts likuma 2.pantā un tajā neietilpst pārgrozīt ar šā likuma normām ne civiltiesiskās atbildības tvērumu, ne zaudējumu jēdzienu, kas ir vispārējo civiltiesību regulējuma sastāvdaļa.

Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma normas nevar tikt interpretētas tā, ka tās noteic zaudējumu jēdzienu un sastāvu, turklāt atšķirīgi no Civillikuma un citiem tiesību aktiem.

[19] Apelācijas sūdzībā norādīts, ka transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskā atbildība iestājas, saskaņā ar civiltiesiskās atbildības vispārējo regulējumu civiltiesībās, un cietušā tiesības uz zaudējumu kompensāciju no atbildīgā negadījuma izraisītāja arī izrietot no šā vispārējā regulējuma. Privāttiesiskais apdrošināšanas līgums, kurā cietušais turklāt nav dalībnieks, nevar nekādā veidā pārgrozīt šīs cietušā tiesības, bet tikai noteikt, ka atbildīga uzdevumā cietušā zaudējumus ar apdrošināšanas līgumā noteiktajiem ierobežojumiem sedz apdrošinātājs. Prasītājai, pārņemot cietušā tiesības uz zaudējumu kompensāciju, nekāda šo tiesību pārgrozīšana nav iespējama.

[20] Apelācijas sūdzībā norādīts, ka Civillikuma 1770.pantā noteikts vispārīgs zaudējuma jēdziens, savukārt Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likumā noteikti konkrēti zaudējumi, kas nodarīti tieši ceļu satiksmes negadījuma seku rezultātā, kuru kompensēšanai tiek izmaksāta apdrošināšanas atlīdzība, nekādā ziņā nepaplašinot un arī nepārgrozot pašu zaudējumu tvērumu.

Saskaņā ar Oficiālo publikāciju un tiesiskās informācijas likuma 9.panta sestās daļas 2.punktu Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likums ir speciālais likums attiecībā pret Civillikumu, proti, runājot par zaudējumu tiesisko sastāvu, nekāda tiesību normu kolīzija neveidojas vispār.

[21] Apelācijas sūdzībā tiek norādīts, ka prasītāja ir tiešās pārvaldes iestāde, kas nav un nevar būt juridiskā persona, proti, prasītāja ir valsts orgāns, caur kuru valsts piedalās tiesiskajā satiksmē, savukārt valsts ir juridiskā persona, ko nepārprotami atzīstot Eiropas un Latvijas tiesību doktrīna.

[21.1.] Atbildētāja arī apelācijas sūdzībā norādījusi, ka īpašuma tiesības var būt tikai juridiskai vai fiziskai personai. Valsts budžeta līdzekļi pilnā apjomā pieder juridiskai personai, proti, valstij, neatkarīgi no tā, kurā budžeta sadaļā minētie līdzekļi iezīmēti un kāds valsts orgāns (iestāde) nodarbojas ar minētā budžeta sadaļas administrēšanu.

[21.2.] Atbildētāja atsaukusies uz likuma Par budžetu un finanšu vadību 5.pantu, Valsts pārvaldes iekārtas likuma 1.panta 1.punktu, 5.panta ceturto daļu.

[22] Spriedumā tiek analizēta tiesību normu piemērošana laikā (6.1.punkts), secinot, ka norāde par apdrošinātāja pienākumu atlīdzināt valsts budžeta un pašvaldību budžetu līdzekļos samaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 24.panta otrajā daļā ietverta vien ar likuma grozījumiem, kas stājās spēkā 2019.gada 1.maijā, bet tas nenozīmē, ka līdz minēto likuma grozījumu spēkā stāšanās brīdim normatīvais regulējums neuzlika apdrošinātājam pienākumu atlīdzināt valsts budžetā prasītājas samaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli.

Tomēr kā jau ir norādīts iepriekš, līdz 2019.gada 1.maijam nebija nevienas spēkā esošās normas, kas šādu pienākumu apdrošinātājam uzliktu. Savukārt attiecībā uz tiesību normu interpretāciju atbildētāja jau savos paskaidrojumos tiesai norādījusi uz civiltiesību un apdrošināšanas līgumtiesību principiem, argumentējot, ka nav pamata pieprasīt kā apdrošināšanas atlīdzību tādas summas, kuras cietušais nav saņēmis zaudējumu atlīdzināšanai. Spriedumā gan šie atbildētājas argumenti analizēti selektīvi un nepilnīgi, nesniedzot pārliecinošu pamatojumu tam, kāpēc minētie argumenti nav pareizi.

[23] 2020.gada 28.aprīlī tiesā saņemti prasītājas paskaidrojumi par iesniegto apelācijas sūdzību, kuros norādīts, ka uzskata to par nepamatotu un noraidāmu.

[24] Pamatojoties uz 2020.gada 5.jūnija likuma "Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likums" 10.pantu, Civillietu tiesas kolēģija lietu izskata rakstveida procesā, jo ir iespējams nodrošināt lietas dalībnieku procesuālo tiesību ievērošanu un tiesa nav atzinusi par nepieciešamu lietu iztiesāt tiesas sēdē. 2020.gada 19.jūnijā lietas dalībniekiem nosūtīts tiesas paziņojums par civillietas iztiesāšanu rakstveida procesā 2020.gada 10.novembrī, nosakot termiņu papildu paskaidrojumu vai citu procesuālo lūgumu iesniegšanai *(4.sējuma lietas lapa Nr.141.)*.

Motīvu daļa

[25] Pārbaudījusi lietā esošos pierādījumus un novērtējusi apelācijas sūdzības motīvus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība daļā par apdrošināšanas atlīdzības par izmaksāto slimības pabalstu 21 984,65 EUR apmērā ir pamatota un apmierināma, savukārt apelācijas sūdzība ir nepamatota un noraidāma.

[26] No iesniegtās apelācijas sūdzības redzams, ka atbildētāja iesniegusi apelācijas sūdzību, pārsūdzot pirmās instances tiesas spriedumu daļā ar kuru apmierināta prasība par 21 984,65 EUR piedziņu. Lietā pastāv strīds par to, vai iedzīvotāju ienākuma nodoklis, ko ietur no cietušajām personām aprēķinātā pārejošā darba nespējas pabalsta, kas ir valsts sociālās apdrošināšanas pakalpojums un, kas tiek izmaksāts no invaliditātes, maternitātes un slimības speciālā budžeta, ir uzskatāms par zaudējumu Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma izpratnē.

[27] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu un 430.panta trešo daļu, apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā, un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Savukārt Civilprocesa likuma 432.panta piektā daļa noteic, ja tiesa atzīst, ka zemākas instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākas instances tiesas sprieduma motivācijai. Šajā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Civillietu tiesas kolēģija, izskatot lietu, konstatē pamatu pievienoties pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, uzskatot, ka pirmās instances tiesa veikusi pareizu lietas apstākļu novērtējumu un izdarījusi secinājumus, kurus pamatojusi ar tiesību normām.

Izvērtējot atbildētājas apelācijas sūdzības argumentus, Civillietu tiesas kolēģija nekonstatē kādus apstākļus, kas būtu par pamatu pirmās instances tiesai pretēju secinājumu izdarīšanai, jo apelācijas sūdzības argumenti faktiski ir analoģiski izteiktajiem iebildumiem, kuriem vispusīgu un pareizu novērtējumu sniegusi jau pirmās instances tiesa.

[28] Civillietu tiesas kolēģija kā nepamatotu noraida apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentu, ka tikai ceļu satiksmes negadījumā cietušās personas zaudējumi, par kuriem, saskaņā ar vispārējo regulējumu civiltiesībās, civiltiesiski atbildīgs ir šā negadījuma izraisītājs, var tikt pieprasīti no negadījuma izraisītāja civiltiesiskās atbildības apdrošinātāja.

[28.1.] Apdrošinātāja pienākums atlīdzināt zaudējumus Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai kā trešajai personai izriet no Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 1.panta piecpadsmitās daļas un 24.panta otrās daļas.

Pirmās instances tiesa ir pamatoti norādījusi, ka atbilstoši likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 1.panta pirmajai daļai, 17.panta desmitās daļas 9.punktam slimības pabalsts, no kura paredzēts ieturēt iedzīvotāju ienākuma nodokli, ir fiziskās personas gūtais ienākums.

Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 24.panta otrajā daļā noteikts, ka apdrošinātājs vai Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs atlīdzina valsts budžeta un pašvaldību budžetu līdzekļus, kas samaksāti valsts sociālās apdrošināšanas pakalpojumu un valsts sociālo pabalstu veidā saistībā ar ceļu satiksmes negadījumā cietušajām personām. Savukārt šā panta trešā daļa paredz, ka iepriekš minēto izdevumu atlīdzināšanas apmēru un kārtību nosaka Ministru kabinets.

Ministru kabineta 2015.gada 24.novembra noteikumu Nr.633 "Noteikumi par valsts budžeta un pašvaldību budžetu izdevumu atlīdzināšanas

apmēru un kārtību saistībā ar ceļu satiksmes negadījumā cietušajām personām" 11.punkts noteic, ka valsts budžeta līdzekļus, kas izlietoti cietušo personu pensijām un pabalstiem vai pensiju un pabalstu izmaksām sakarā ar cietušās personas nāvi, kā arī šo pensiju un pabalstu izmaksas nodrošināšanai, apdrošinātājs atlīdzina valsts budžetam saskaņā ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras iesniegumu un tam pievienotajiem dokumentiem, tai skaitā, lēmumiem par piešķirto, pārrēķināto pakalpojumu un pabalstu piešķiršanu. Minēto noteikumu 11.1.3.apakšpunktā noteikts, ka Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai ir jāiesniedz iesniegums, tajā norādot piešķirto (pārrēķināto) pakalpojumu vai pabalstu, tā apmēru (pirms aplikšanas ar iedzīvotāju ienākuma nodokli), periodu, par kuru atlīdzināmi izdevumi, un izlietoto līdzekļu summas. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa samaksa valsts budžetā ir līdzekļi, kas tieši izlietoti cietušo personu pensiju un pabalstu izmaksām un nav pamata apgalvojamam, ka šādas izmaksas nav saistītas ar zaudējuma nodarījušā transportlīdzekļa īpašnieka atbildību.

Lietā nav strīda par to, ka prasītāja iesniegusi iesniegumu apdrošināšanas sabiedrībai un iesniegumam pievienots dokuments, tai skaitā, lēmums par piešķirto, pārrēķināto pakalpojumu un pabalstu piešķiršanu.

Savukārt apdrošināšanas sabiedrība pieņēmusi lēmumu atlīdzināt apdrošināšanas atlīdzību daļā, atsakot atlīdzināt iedzīvotāju ienākuma nodokli 21 984,65 EUR apmērā.

Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 18.pants noteic, ka iestājoties apdrošināšanas gadījumam, apdrošinātājs, kurš apdrošinājis zaudējumu nodarīšanā transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesisko atbildību saskaņā ar apdrošinātāja atbildības limitu atlīdzina šajā likumā noteiktajā kārtībā novērtētos zaudējumus, kas ceļu satiksmes negadījumā nodarīti trešajai personai.

Saskaņā ar Civillikuma 1770.pantu par zaudējumu uzskatāms katrs mantiski novērtējams pametums. Līdz ar to nav pamatots apelācijas sūdzības arguments, ka pirmās instances tiesa būtu nepareizi un atšķirīgi no Civillikuma interpretējusi zaudējumu jēdzienu izskatāmā strīda kontekstā. Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma normu interpretācija nav pretrunā ne ar Civillikuma normām, ne arī kādu citu tiesību normu. Turklāt apelācijas sūdzības iesniedzēja nav arī norādījusi tieši starp kurām Civillikuma un speciālajām tiesību normām pastāvētu kādas pretrunas.

No invaliditātes, maternitātes un slimības budžeta izmaksātās summas, tai skaitā, ieturētais iedzīvotāju ienākuma nodoklis, kas nepieciešamas piešķirtā slimības pabalsta samaksai, uzskatāmas par zaudējumu, kas radies ceļu satiksmes negadījuma seku rezultātā. Ja nebūtu noticis ceļu satiksmes negadījums, tad no invaliditātes, maternitātes un slimības speciālā budžeta šādas izmaksas, tai skaitā, iedzīvotāju ienākuma nodoklis, nebūtu bijis jāveic.

Ņemot vērā, ka lietā nav strīda par to, ka apdrošināšanas sabiedrībai bija izmaksājama apdrošināšanas atlīdzība, kas saistīta ar slimības pabalsta izmaksu cietušajām personām, nav pamata uzskatīt, ka likumā noteiktais iedzīvotāju ienākuma nodoklis nav iekļaujams zaudējumu atlīdzības summā, jo gan Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 24.panta otrā daļa, gan Ministru kabineta 2015.gada 24.novembra noteikumu Nr.633 "Noteikumi par valsts budžeta un pašvaldību budžetu izdevumu atlīdzināšanas apmēru un kārtību saistībā ar ceļu satiksmes negadījumā cietušajām personām" 11.punkts paredz, ka apdrošinātājs vai Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs atlīdzina valsts budžeta un pašvaldību budžetu līdzekļus, kas izlietoti cietušo personu pensijām un pabalstiem.

Apelācijas sūdzībā izvirzītais arguments, ka prasītāja faktiski pārņēmusi cietušā tiesības prasīt zaudējuma kompensāciju, Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā vērtējams kā subjektīva iepriekš minēto normu interpretācija, jo tās noteic tieši valsts budžeta un pašvaldību budžetu izdevumu atlīdzināšanas apmēru un kārtību saistībā ar ceļu satiksmes negadījumā cietušajām personām.

[29] Nav pamatots arī apelācijas sūdzības arguments, ka atbildētājas saistību pamats var būt tikai un vienīgi privāttiesisks apdrošināšanas līgums.

Nav strīda, ka apdrošināšanas tiesības ir saistību tiesības, taču kā noteic Civillikuma 1402.pants, saistību tiesības rodas vai nu no tiesiska darījuma, vai no neatļautas darbības vai pēc likuma.

Kā to pamatoti norāda prasītāja, tad prasītājas tiesības kā trešajai personai, kurai ceļu satiksmes negadījuma rezultātā nodarīti zaudējumi, noteic likums, proti, Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 1.panta piecpadsmitā daļa un prasītājai saskaņā ar Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 3.panta otro daļu vai Apdrošināšanas līguma likumu nav.

Savukārt attiecībā par Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 24.panta otrās daļas grozījumiem, kas stājās spēkā no 2019.gada 1.maija, pirmās instances tiesa pamatoti norādījusi, ka Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 24.panta otrās daļas papildināšana ar vārdiem „(..) ieskaitot samaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli (..)" ir precizējoša norāde, kura izskaidro minētajā normā ietverto pienākumu atlīdzināt arī iedzīvotāju ienākuma nodokli.

Šādu secinājumu apstiprina arī minēto grozījumu likumprojekta anotācija, kurā norādīts, ka 24.panta otrā daļa tiesiskās skaidrības nolūkos, līdzīgi kā likuma 21.panta trešajā daļā, tiek izteikta jaunā redakcijā, papildinot pantu ar norādi, ka apdrošinātājs vai Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs atlīdzina valsts budžeta un pašvaldību budžetu līdzekļus, kas samaksāti valsts sociālās apdrošināšanas pakalpojumu, ieskaitot samaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli. *(sk.https://titania.saeima.lv/LIVS12/saeimalivs12.nsf/0/FC35BC8D046379CDC225830B002E8C6E?OpenDocument).*

[30] Arguments, ka gan sociālās apdrošināšanas budžeta līdzekļu, gan ieturētā iedzīvotāju ienākuma nodokļa īpašnieks ir Latvijas Republika un līdz ar to ieturētajam nodoklim nevar piešķirt zaudējumu statusu, jo nodokļa summa paliek valsts īpašumā un valsts to nezaudē, un līdzekļu samazinājums tikai vienā valsts budžeta sastāvdaļā, tas ir, sociālajā budžetā, kuru administrē prasītāja, noraidāms kā nepamatots.

Kā pamatoti norāda pirmās instances tiesa, likuma "Par valsts sociālo apdrošināšanu" 11.panta pirmajā daļā noteiktos invaliditātes, maternitātes un slimības speciālā budžeta līdzekļus veido obligātas iemaksas invaliditātes, maternitātes un slimības apdrošināšanai, nevis ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa. Līdz ar to atzīstams, ka prasītājas ieturētie iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi tiek iemaksāti valsts budžetā, proti, 80% pašvaldības budžetā, bet 20% valsts budžetā un nepaliek speciālajā budžetā, no kura veic izmaksas, nodrošinot sociālās apdrošināšanas pakalpojumu samaksu ceļu satiksmes negadījuma seku rezultātā.

Likuma „Par pašvaldībām" 77.pants noteic, ka pašvaldības īpašums ir nodalīts no valsts īpašuma un citu tiesību subjektu īpašuma. Savukārt likuma "Par pašvaldībām" 76.pants noteic, ka pašvaldību ekonomiskais pamats ir manta, tai skaitā finanšu resursi, kas veidojas no juridisko un fizisko personu nodokļu maksājumiem, valsts budžeta dotācijām un mērķdotācijām, vietējām nodevām un citiem maksājumiem pašvaldības budžetā, kā arī citiem ieņēmumiem.

Ņemot vērā minēto atzīstams, ka iedzīvotāju ienākuma nodokļa daļa 80% apmērā pēc novirzīšanas pašvaldību budžetā vairs nav uzskatāma par valsts budžeta daļu, bet gan par atvasinātas publiskas personas – pašvaldības budžeta sastāvdaļu, un tā ir nošķirta no valsts budžeta, savukārt atlikušie 20% netiek novirzīti invaliditātes,

maternitātes un slimības speciālā budžetā. Turklāt atzīstams, ka, iekļaujot zaudējumos ienākuma nodokļa daļu un tos atgūstot, prasītāja, kura nodarbojas ar šī budžeta administrēšanu, negūst papildu ienākumus.

Ievērojot apstākli, ka slimības pabalsts piešķirts ceļu satiksmes negadījuma seku rezultātā, tad invaliditātes, maternitātes un slimības speciālajam budžetam radušies zaudējumi tādā apmērā, kādā bijis nepieciešams izlietot šī speciālā budžeta līdzekļus, nodrošinot slimības pabalsta izmaksu.

Arguments, ka cietušie minētās summas nesaņem, nemaina faktu, ka prasītāja izlieto līdzekļus šo izdevumu segšanai no speciālā iestādes budžeta. Turklāt sociālās apdrošināšanas pakalpojumi tiek piešķirti personām par kurām ir veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas speciālajā budžetā.

Tādējādi zaudējumu apmēru veido slimības pabalsta piešķiršanas un izmaksas nodrošināšanai visu izlietoto līdzekļu summa, t.i., personai piešķirtais slimības pabalsta apmērs, t.sk, no šī pabalsta ieturētā iedzīvotāju ienākuma daļa.

[31] Ņemot vērā minēto, Civillietu tiesas kolēģija secina, ka prasība par zaudējumu piedziņu 21 984,65 EUR apmērā ir pamatota un apmierināma, bet apelācijas sūdzība nav pamatota un ir noraidāma, līdz ar to atzīstams, ka pirmās instances tiesa pareizi novērtējusi visus lietas apstākļus, tos pamatoti saistot ar lietā gūtajiem pierādījumiem.

[32] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 195.pantu, taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, tiesa tā rezolutīvajā daļā norāda prasījuma veidu un piedzenamo summu, atsevišķi uzrādot galveno parādu un procentus, laiku, par kādu procenti piespriesti, kā arī prasītāja tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt procentus, minot arī to apmēru. Tādējādi tiesai pašai *(ex officio)* neatkarīgi no prasītāja prasījuma jānoteic prasītājam tiesības par laiku no sprieduma spēkā stāšanās dienas līdz sprieduma izpildei vai dienai, kad parādnieka mantu pārdod izsolē, saņemt procentus no tiesas piespriestās maksājuma summas uz likuma pamata (Civillikuma 1759.pants), kuru apmērs noteikts Civillikuma 1765.pantā *(sk. sal. Augstākās tiesas Senāta 2007.gada 4.aprīļa spriedumu lietā Nr.SKC-87, 2010.gada 13.oktobra lēmumu lietā Nr.SPC -166/2010).*

Ņemot vērā minēto Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasītājai nosakāmas arī tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos procentus – sešus procentus no simta gadā, no nesamaksātās parāda summas, jo saskaņā ar Civillikuma 1765.pantu gadījumā, ja likums nosaka aprēķināt likumiskos procentus, procentu apmērs ir seši procenti no simta gadā.

[33] Civilprocesa likuma 42.panta pirmā daļa noteic, ka tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai.

Prasītāja, ceļot prasību, atbrīvota no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumus, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 14.punktu.

Līdz ar to no atbildētājas par labu valstij piedzenama iepriekš nesamaksātā valsts nodeva par 955,87 EUR apmērā, kas aprēķināma saskaņā ar Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punkta "c" apakšpunktu.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktā noteikto un valsts akciju sabiedrības "Latvijas Pasts" tarifiem ar tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu saistītie izdevumi šajā lietā ir bijuši 1,41 EUR. Minētie izdevumi piedzenami no atbildētājas valsts ienākumos.

[34] Civilprocesa likuma 204.[1] panta pirmā daļa noteic, ka, taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, par mantas atdošanu natūrā, par personu un mantas izlikšanu no telpām un par tiesāšanās izdevumu piedziņu, tiesa nosaka termiņu sprieduma labprātīgai izpildei, izņemot gadījumus, kad spriedums izpildāms nekavējoties. Un minētā panta otrā daļa noteic, ka sprieduma labprātīgas izpildes termiņš nedrīkst būt garāks par 10 dienām no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka atbildētājai nosakāms sprieduma labprātīgas izpildes termiņš 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 430., 432., 433., 434.pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras prasību pret "Compensa Vienna Insurance Group" ADB Latvijas filiāle par apdrošināšanas atlīdzības piedziņu daļā par apdrošināšanas atlīdzības par izmaksāto slimības pabalstu 21 984,65 EUR apmērā piedziņu – apmierināt.

Piedzīt no "Compensa Vienna Insurance GroupADB" Latvijas filiāle, reģistrācijas Nr.40103942087, par labu Valsts Sociālās apdrošināšanas aģentūrai, reģistrācijas Nr.90001669496, apdrošināšanas atlīdzību par izmaksāto slimības pabalstu 21 984,65 EUR *(divdesmit viens tūkstotis deviņi simti astoņdesmit četri euro un sešdesmit pieci centi),* kas iemaksājami prasītājas norādītajā Invaliditātes, maternitātes un slimības speciālā budžeta norēķinu kontā Nr. LV21TREL5180453064000, Valsts kase, BIC TRELLV22, Valsts Sociālās apdrošināšanas aģentūra, reģistrācijas Nr.90001669496, maksājuma uzdevuma tekstā norādot budžeta izdevumu klasifikācijas kodu EKK22410.

Noteikt Valsts Sociālās apdrošināšanas aģentūras, reģistrācijas Nr.90001024113, tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt likumiskos procentus - 6 (sešus) procentus no simta gadā, no neatmaksātās parāda pamatsummas.

Piedzīt no "Compensa Vienna Insurance GroupADB" Latvijas filiāle, reģistrācijas Nr.40103942087, par labu valstij valsts nodevu par prasības pieteikumu 955,87 EUR (*deviņi simti piecdesmit pieci euro un asto\ndesmit septiņi centi)*, kas iemaksājama kontā Nr. LV55TREL1060190911200, saņēmējs: Valsts kase, reģistrācijas Nr. 90000050138, saņēmēja banka: Valsts kase, kods TRELLV22, iemaksas mērķī norādot civillietas numuru.

Piedzīt no "Compensa Vienna Insurance GroupADB" Latvijas filiāle, reģistrācijas Nr. 40103942087, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 1,41 EUR *(viens euro un četredesmit viens cents)*, kas iemaksājami kontā Nr.LV51TREL2190458019000, saņēmējs: Tiesu administrācija, NMR 90001672316, saņēmēja banka: Valsts kase, kods TRELLV22, iemaksas mērķis: 21499 ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi, kā arī norādot civillietas numuru.

Noteikt termiņu "Compensa Vienna Insurance GroupADB" Latvijas filiāle sprieduma labprātīgai izpildei 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Latvijas Republikas Senāta Civillietu departamentā 30 (trīsdesmit) dienu laikā, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā.

Spriedums sastādīts 2020.gada 10.novembrī.

Tiesnese I.Ošiņa

Tiesnese I.Grauda

Tiesnesis U.Danga